

EUROPAPARLAMENTET: FÖRBINDELSER MED DE NATIONELLA PARLAMENTEN

Den europeiska integrationen har lett till att de nationella parlamentens roll har förändrats. Olika instrument för samarbete mellan Europaparlamentet och de nationella parlamenten har tagits fram för att garantera effektiv demokratisk kontroll av EU:s lagstiftande på alla nivåer. Denna tendens har stärkts i och med de bestämmelser som har tillkommit genom Lissabonfördraget.

RÄTTSLIG GRUND

Artikel 12 i EU-fördraget och protokoll nr 1 om de nationella parlamentens roll i Europeiska unionen.

MÅL

A. Grunden för samarbetet

Genom den europeiska integrationen överförs vissa av EU-ländernas tidigare ansvarsområden till gemensamma institutioner med beslutanderätt. Detta leder till att de nationella parlamentens roll som lagstiftare och budget- och kontrollmyndigheter minskar. Flera av de ansvarsområden som flyttats från medlemsländerna till EU sköttes till en början av rådet, men Europaparlamentets roll har efter hand växt till dagens fullfjädrade parlamentariska uppdrag.

- De nationella parlamenten ser större nationell kontroll av regeringarnas åtgärder inom EU och närmare förbindelser med Europaparlamentet som en möjlighet att öka sitt inflytande på EU:s beslutsfattande och samtidigt säkerställa att EU byggs på demokratiska principer.
- Europaparlamentet anser för sin del att goda förbindelser med de nationella parlamenten bidrar till att stärka Europaparlamentets legitimitet och föra EU närmare medborgarna.

B. Utveckling av samarbetet

De nationella parlamentens roll försvagades till en början allteftersom den europeiska integrationen gick framåt, genom att gemenskapens (och därefter unionens) befogenheter ökade och dess kompetensområden breddades, medan majoritetsomröstningar blev regel i rådet och Europaparlamentets lagstiftningsbefogenheter utökades.

Fram till 1979 fanns det en strukturell koppling mellan Europaparlamentet och de nationella parlamenten, eftersom ledamöterna av Europaparlamentet utsågs bland de nationella parlamentsledamöterna. De direkta valen av ledamöter till parlamentet gjorde att dessa band klipptes, och under en tioårsperiod upphörde förbindelserna nästan helt. Behovet av att återuppta förbindelserna tydliggjordes efter 1989 när kontakter togs och man försökte skapa instrument för att ersätta den första tidens strukturella band. Maastrichtfördraget bidrog till denna strävan genom förklaringarna nr 13 och 14, som särskilt föreskriver att

- de nationella parlamentens roll i EU:s verksamhet måste respekteras (EU-ländernas regeringar ska se till att de nationella parlamenten får information om förslagen till EU-lagstiftning ”i god tid”, och vid behov ska gemensamma konferenser hållas),
- samarbetet mellan Europaparlamentet och de nationella parlamenten måste intensifieras genom tätare kontakter, regelbundna möten och eventuellt tillhandahållande av ömsesidiga resurser.

På senare tid har de nationella parlamenten, genom konstitutionella reformer, regeringsåtaganden och ändringar av de egna arbetsmetoderna samt genom den tolkning av nationella författningsbestämmelser som vissa EU-länders författningsdomstolar gjort, fått vissa möjligheter att kontrollera sina respektive regeringars åtgärder inom EU. De nationella parlamentsutskott som är specialiserade på EU-frågor har i samarbete med Europaparlamentet spelat en viktig roll för denna utveckling.

I det protokoll om de nationella parlamentens roll i EU som bifogades Amsterdamfördraget uppmuntras de nationella parlamenten att öka sin delaktighet i EU:s verksamhet. Protokollet föreskriver att kommissionens samrådsdokument och förslag till lagstiftning ska översändas snabbare så att de nationella parlamenten kan granska dem innan rådet fattar beslut. Vid diskussionerna i konventet om Europas framtid (se faktablad [1.1.4](#)) spelade de nationella parlamenten en viktig roll, och de nationella parlamenten stod även i fokus för en av de elva arbetsgrupperna. I maj 2006 samtyckte kommissionen till att alla nya förslag och samrådsdokument skulle översändas till de nationella parlamenten. Genom Lissabonfördraget blev kommissionen rättsligt skyldig att föra en sådan ”politisk dialog”. I EUF-fördraget ges dessutom de nationella parlamenten rätt att bli bättre informerade av EU:s institutioner, som är skyldiga att översända alla förslag till lagstiftningsakter och ansökningar om anslutning till EU.

Genom Lissabonfördraget infördes ett system för tidig varning, dvs. en mekanism som gör det möjligt för de nationella parlamenten att kontrollera att lagstiftningsförslagen är förenliga med subsidiaritetsprincipen (protokoll nr 1 om de nationella parlamentens roll i Europeiska unionen och protokoll nr 2 om tillämpning av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna). Nationella parlament får, inom åtta veckor från den dag då ett utkast till lagstiftningsakt översänds, till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande lämna ett motiverat yttrande med skälen till att de anser att det aktuella utkastet inte är förenligt med subsidiaritetsprincipen. Ett lagstiftningsförslag kan blockeras om en majoritet av parlamenten vill det. Det slutgiltiga beslutet tas dock

av den lagstiftande myndigheten (Europaparlamentet och rådet) (se faktablad [1.2.2](#)). Denna mekanism har aktiverats tre gånger sedan Lissabonfördragets ikraftträdande: i maj 2012 avseende förslaget till rådets förordning om utövandet av rätten att vidta kollektiva åtgärder i samband med etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster (Monti II), i oktober 2013 avseende förslaget till förordning om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten och i maj 2016 avseende [förslaget till översyn av direktivet om utstationering av arbetstagare](#). Fördraget innehåller också nya artiklar som klargör de nationella parlamentens roll inom EU (artiklarna 10 och 12 i EU-fördraget).

Alltsedan EU:s statsskuldskris bröt ut i mars 2010 har den roll som euroområdet nationella parlament spelat i ratificeringen av krispaket eller vid ändringar av dessa tydligt visat på vikten av ett nära samarbete och ett ständigt utbyte av information mellan dem och Europaparlamentet. I artikel 13 i fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom Ekonomiska och monetära unionen, som trädde i kraft i januari 2013, föreskrivs ett särskilt samarbete mellan de nationella parlamenten och Europaparlamentet för att utöva parlamentarisk kontroll över den ekonomiska och finansiella styrningen.

RESULTAT: SAMARBETSINSTRUMENT

A. Konferensen för talmän i EU-ländernas parlament

Efter de möten som anordnades 1963 och 1973 införde man 1981 formellt dessa talmanskonferenser där de nationella parlamentens talmän och Europaparlamentets talman deltar. Från början hölls de en gång vartannat år. De förbereds vid möten med generalsekreterarna och behandlar särskilda frågor om samarbetet mellan de nationella parlamenten och Europaparlamentet. De senaste åren har talmännen samlats varje år. Dessutom har Europaparlamentet sedan 1995 nära förbindelser med parlamenten i de associerade länderna och i kandidatländerna. Europaparlamentets och dessa parlaments talmän har träffats regelbundet för att diskutera anslutningsstrategier och andra aktuella frågor.

B. Europeiskt centrum för parlamentarisk forskning och dokumentation (CERDP)

Vid storkonferensen i Wien 1977 inrättades Europeiskt centrum för parlamentarisk forskning och dokumentation (CERDP), ett nätverk av dokumentations- och forskningsinstitutioner som bedriver ett nära samarbete för att underlätta tillgången till information (inklusive till nationella databaser och EU-databaser) och samordna forskning så att man undviker dubbelarbete. Centrumet samlar in och distribuerar studier och har upprättat en webbplats för att förbättra informationsutbytet. Dess katalog underlättar kontakter mellan de olika parlamentens forskningstjänster. Centrumet administreras gemensamt av Europaparlamentet och Europarådets parlamentariska församling. Till centrumet hör parlamenten i EU:s medlemsstater och Europarådets medlemmar, och centrumets tjänster kan också anlitas av parlamenten i länder som har observatörsstatus i Europarådets parlamentariska församling.

C. Konferensen för Europeiska gemenskapens parlament

Denna idé blev verklighet i Rom 1990 under namnet "Europeiska konferensen". På temat "gemenskapens framtid – följderna för EG och medlemsstaterna av förslagen

om den ekonomiska och monetära unionen och den politiska unionen och särskilt de nationella parlamentens och Europaparlamentets roll” samlade dessa konferenser 258 deltagare (173 från de nationella parlamenten och 85 från Europaparlamentet). Detta initiativ har hittills inte fått någon uppföljare.

D. Konferensen mellan de parlamentariska organen för EU-frågor vid Europeiska unionens parlament (Cosac)

Denna konferens var ursprungligen en idé från den franska nationalförsamlingens talman. Sedan 1989 har konferensen var sjätte månad samlat de organ i de nationella parlamenten som ansvarar för EU-frågor och sex ledamöter av Europaparlamentet. Konferensen sammankallas av parlamentet i det land som innehar EU-ordförandeskapet och förbereds gemensamt av Europaparlamentet och ordförandetrojkans parlament. Vid varje konferens behandlas viktiga frågor som rör den europeiska integrationen.

Cosac är inte ett beslutsfattande organ utan ett organ för parlamentariskt samråd och parlamentarisk samordning, som antar ståndpunkter i samförstånd. I protokollet om de nationella parlamentens roll i EU anges uttryckligen att Cosac kan lämna alla synpunkter som konferensen anser är lämpliga till EU-institutionerna. Synpunkterna från Cosac är inte bindande på något sätt för de nationella parlamenten och de behöver inte ta hänsyn till dem i sina ståndpunkter.

E. Gemensamma parlamentariska möten

Efter erfarenheten med det europeiska konventet ansåg ledamöter från såväl Europaparlamentet som de nationella parlamenten att det vore lämpligt att inrätta ett permanent instrument för politiskt samarbete för att behandla särskilda frågor. Sedan 2005 har därför ledamöterna av Europaparlamentet och de nationella parlamenten hållit gemensamma parlamentariska möten för att behandla viktiga frågor som berör parlamenten i EU:s beslutsprocess och institutionsuppbyggnad.

F. Andra samarbetsinstrument

Majoriteten av Europaparlamentets ständiga utskott samråder med sina nationella motsvarigheter vid sammanträden där två eller fler parter deltar och genom besök av ordförande eller föredragande.

Kontakterna mellan Europaparlamentets politiska grupper och de nationella parlamentens motsvarigheter har utvecklats olika långt beroende på vilka länder eller politiska partier det gäller.

Det administrativa samarbetet tar framför allt formen av praktikperioder vid Europaparlamentet och utbyten mellan tjänstemän. De flesta av de nationella parlamentens representanters kontor ligger i den av Europaparlamentets byggnader som hyser direktoratet för förbindelser med de nationella parlamenten. Informationsutbytet om parlamentariskt arbete, särskilt inom lagstiftningsområdet, får allt större betydelse, särskilt genom användningen av modern informationsteknik, såsom det internetbaserade data- och kommunikationsnätverket IPEX (<http://www.ipex.eu/IPEXL-WEB/home/home.do?appLng=SV>).

EUROPAPARLAMENTETS ROLL

Den 19 april 2018 antog Europaparlamentet en [resolution om genomförandet av bestämmelserna i fördraget avseende nationella parlament](#). I denna påpekas att de nationella parlamenten sköter denna uppgift allt bättre och bidrar aktivt till att EU fungerar väl i konstitutionellt hänseende, vilket ökar mångfalden och den demokratiska legitimiteten. Parlamentet pekar också på att det parlamentariska ansvarsutkrävandet av de nationella regeringarna är hörnstenen för de nationella parlamentens roll i EU. Systemet för tidig varning har sällan utnyttjats sedan Lissabonfördraget trädde i kraft, men parlamentet anser att det skulle kunna förändras inom ramen för nuvarande fördrag. I detta avseende uppmanas kommissionen att tillämpa en "teknisk anmälningssperiod" för att ge ytterligare tid mellan den dag då utkastet till lagstiftningsakter tas emot av nationella parlament och den dag då åttaveckorsperioden börjar löpa. Parlamentet stöder dessutom möjligheten för nationella parlament att lägga fram konstruktiva förslag till kommissionen för att positivt påverka den europeiska debatten och kommissionens initiativrätt. Slutligen ges ett antal förslag som syftar till att stärka de befintliga instrumenten för samarbete mellan Europaparlamentet och de nationella parlamenten.

Roberta Panizza
10/2018

